מסע מודרך 1 – טקסט מידעי

דף תרגול · חט״ב – חנ״מ · כרטיסיות ניווט בטקסט

מהדורה למורה – עם תשובות

למורה: הדפיסו מעמוד "דף לתלמיד" והלאה. התשובות מסומנות באדום. מומלץ לחלק לתלמידים גם את כרטיסי הניווט המודפסים (או להציג את החפיסה האינטראקטיבית).

מסלול חנ״מ: טקסט באות גדולה עם קווי חלוקה, 2 אפשרויות בכל שאלה, פתיחי משפט ובנק מילים. אין הגבלת זמן; מומלץ להקריא את ההוראות.

לפני הקריאה | בזמן הקריאה | אחרי הקריאה | כרטיסי SOS

הטקסט

איך נמלים מוצאות את הדרך הביתה?

1. מי שהניח פעם פירור עוגה על אדן החלון ראה זאת: אחרי זמן קצר מגיעה נמלה אחת, ואחריה – שיירה ארוכה של נמלים שהולכות בדיוק באותו מסלול. איך הן יודעות לאן ללכת, ואיך הן מוצאות את הדרך חזרה לקן?

2. התשובה הראשונה היא ריח. נמלים רבות משאירות על הקרקע חומר כימי שנקרא פרומון. נמלה שמצאה מזון חוזרת לקן ומשאירה אחריה "שביל ריח". נמלים אחרות מריחות את השביל בעזרת המחושים והולכות בעקבותיו. כל נמלה שחוזרת עם מזון מחזקת את השביל, ולכן הוא הולך ומתחזק כל עוד יש אוכל.

3. אבל מה קורה כשהמזון נגמר? הנמלים מפסיקות לחזק את השביל, והריח מתנדף בהדרגה. כך השביל "נמחק" מעצמו, והנמלים לא מבזבזות זמן על דרך שכבר לא מובילה לשום מקום.

4. במדבר המצב שונה. החול חם, הרוח נושבת, וריח נעלם שם מהר מאוד. לכן יש מיני נמלים שמתמצאות בעזרת השמש: הן "זוכרות" את כיוון השמש ויודעות באיזו זווית ללכת. חוקרים גילו שחלק מנמלי המדבר גם מעריכות את המרחק שעברו – כנראה לפי מספר הצעדים שהן עושות.

5. נמלים אינן חכמות יותר מבני אדם, אבל יש להן כלים מדויקים שהתפתחו במשך מיליוני שנים. בפעם הבאה שתראו שיירת נמלים, נסו לחשוב: האם היא הולכת לפי ריח, לפי השמש – או לפי שניהם?

בנק מילים

שיירה – שורה ארוכה של הולכים

פרומון – חומר ריח שבעלי חיים מפרישים

מחושים – "אנטנות" בראש של חרק

מתנדף – נעלם לאט לאוויר

מתמצאות – יודעות איפה הן ולאן ללכת

זווית – כיוון ביחס למשהו

חלק א' – לפני הקריאה

1 הכותרת היא שאלה. מה היא מבטיחה? כותרת – מה היא מבטיחה?

א. הסבר איך נמלים מוצאות את הדרך

ב. סיפור על נמלה אחת שהלכה לאיבוד

2 איזה סוג טקסט זה? סוגה ומטרה – איזה טקסט זה?

א. סיפור

ב. טקסט מידעי

חלק ב' – בזמן הקריאה

3 מה הרעיון המרכזי של פסקה 2? הרעיון המרכזי בפסקה

א. נמלים מוצאות את הדרך בעזרת שביל ריח

ב. לנמלים יש מחושים

4 מה פירוש המילה "מתנדף" (פסקה 3)? רמז: מה קורה לשביל אחר כך?

מילה לא מוכרת – מבינים מההקשר

א. מתחזק

ב. נעלם לאט לאוויר

5 "לכן יש מיני נמלים שמתמצאות בעזרת השמש" (פסקה 4). מה מסמנת המילה "לכן"? מילות קישור – תמרורים בטקסט

א. ניגוד

ב. תוצאה

חלק ג' – אחרי הקריאה

6 איתור: במה מריחות הנמלים את השביל? שאלת איתור

א. ברגליים

ב. במחושים

7 הסקה: למה השביל "נמחק" כשהמזון נגמר? שאלת הסקה – בין השורות

א. כי אף נמלה לא חוזרת עם מזון ומחזקת אותו

ב. כי הנמלים מוחקות אותו ברגליים

8 **השוואה: השוו בין נמלים בגינה לבין נמלי מדבר. קנה מידה: מה עוזר להן למצוא את הדרך?** שאלת השוואה

✔️ **בגינה – שביל ריח (פרומון); ואילו במדבר הריח נעלם מהר, ולכן הן נעזרות בשמש ומעריכות מרחק לפי מספר הצעדים.**

✍️ משימת כתיבה קצרה

9 **כתבו 2–3 משפטים: מה למדתי מהטקסט?** סיכום קצר

✔️ **תשובה אישית: 2–3 משפטים שלמים על הטקסט.**

✂️ 🎟️ **כרטיס יציאה**

איזה כרטיס עזר לי הכי הרבה בטקסט הזה? למה?

מילה אחת שלמדתי:

מסע מודרך 1 – טקסט מידעי

דף תרגול · חט״ב – חנ״מ · כרטיסיות ניווט בטקסט

✏️ דף לתלמיד

שם: _____ **כיתה:** _____ **תאריך:** _____

לפני הקריאה | בזמן הקריאה | אחרי הקריאה | כרטיסי SOS

הטקסט

איך נמלים מוצאות את הדרך הביתה?

1. מי שהניח פעם פירור עוגה על אדן החלון ראה זאת: אחרי זמן קצר מגיעה נמלה אחת, ואחריה – שיירה ארוכה של נמלים שהולכות בדיוק באותו מסלול. איך הן יודעות לאן ללכת, ואיך הן מוצאות את הדרך חזרה לקן?

2. התשובה הראשונה היא ריח. נמלים רבות משאירות על הקרקע חומר כימי שנקרא פרומון. נמלה שמצאה מזון חוזרת לקן ומשאירה אחריה "שביל ריח". נמלים אחרות מריחות את השביל בעזרת המחושים והולכות בעקבותיו. כל נמלה שחוזרת עם מזון מחזקת את השביל, ולכן הוא הולך ומתחזק כל עוד יש אוכל.

3. אבל מה קורה כשהמזון נגמר? הנמלים מפסיקות לחזק את השביל, והריח מתנדף בהדרגה. כך השביל "נמחק" מעצמו, והנמלים לא מבזבזות זמן על דרך שכבר לא מובילה לשום מקום.

4. במדבר המצב שונה. החול חם, הרוח נושבת, וריח נעלם שם מהר מאוד. לכן יש מיני נמלים שמתמצאות בעזרת השמש: הן "זוכרות" את כיוון השמש ויודעות באיזו זווית ללכת. חוקרים גילו שחלק מנמלי המדבר גם מעריכות את המרחק שעברו – כנראה לפי מספר הצעדים שהן עושות.

5. נמלים אינן חכמות יותר מבני אדם, אבל יש להן כלים מדויקים שהתפתחו במשך מיליוני שנים. בפעם הבאה שתראו שיירת נמלים, נסו לחשוב: האם היא הולכת לפי ריח, לפי השמש – או לפי שניהם?

בנק מילים

- שיירה – שורה ארוכה של הולכים
- פרומון – חומר ריח שבעלי חיים מפרישים
- מחושים – "אנטנות" בראש של חרק
- מתנדף – נעלם לאט לאוויר
- מתמצאות – יודעות איפה הן ולאן ללכת
- זווית – כיוון ביחס למשהו

חלק א' – 🧭 לפני הקריאה

1 הכותרת היא שאלה. מה היא מבטיחה? 🏷️ כותרת – מה היא מבטיחה?

א. הסבר איך נמלים מוצאות את הדרך

ב. סיפור על נמלה אחת שהלכה לאיבוד

2 איזה סוג טקסט זה? 🎯 סוגה ומטרה – איזה טקסט זה?

א. סיפור

ב. טקסט מידעי

חלק ב' – 🚶 בזמן הקריאה

3 מה הרעיון המרכזי של פסקה 2? 💡 הרעיון המרכזי בפסקה

א. נמלים מוצאות את הדרך בעזרת שביל ריח

ב. לנמלים יש מחושים

4 מה פירוש המילה "מתנדף" (פסקה 3)? רמז: מה קורה לשביל אחר כך?

🧩 מילה לא מוכרת – מבינים מההקשר

א. מתחזק

ב. נעלם לאט לאוויר

5 "לכן יש מיני נמלים שמתמצאות בעזרת השמש" (פסקה 4). מה מסמנת המילה "לכן"? 🔗 מילות קישור – תמרורים בטקסט

א. ניגוד

ב. תוצאה

חלק ג' – 🏁 אחרי הקריאה

6 איתור: במה מריחות הנמלים את השביל? 🔍 שאלת איתור

א. ברגליים

ב. במחושים

7 הסקה: למה השביל "נמחק" כשהמזון נגמר? 🕵️ שאלת הסקה – בין השורות

א. כי אף נמלה לא חוזרת עם מזון ומחזקת אותו

ב. כי הנמלים מוחקות אותו ברגליים

8 **השוואה: השוו בין נמלים בגינה לבין נמלי מדבר. קנה מידה: מה עוזר להן למצוא את הדרך?** שאלת השוואה

✏️ **קנה המידה: ... . ב... ואילו ב...**

✍️ משימת כתיבה קצרה

9 **כתבו 2–3 משפטים: מה למדתי מהטקסט?** סיכום קצר

✏️ **למדתי ש... הכי עניין אותי...**

✂️ 🎟️ **כרטיס יציאה**

איזה כרטיס עזר לי הכי הרבה בטקסט הזה? למה?

מילה אחת שלמדתי:
